

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE
A REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ОРГАН ПО
НЕПОДКУПНОСТИ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

INSPECTORATUL DE INTEGRITATE

MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 26
Tel.(373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.ani.md, e-mail: info@ani.md

ACT DE CONSTATARE

nr. 108/11

mun. Chișinău

14 martie 2022

Inspector principal de integritate al Inspectoratului de Integritate al Autorității Naționale de Integritate, Alexandru Stavinschi, examinând materialele dosarului de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, inițiat în privința dnei Terzi Galina, născută la [REDACTED], IDNP: [REDACTED], domiciliată în [REDACTED], primar al comunei Budăi, raionul Taraclia, în temeiul art. 35 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, a întocmit prezentul act de constatare, prin care,

A STABILIT:

La 28 octombrie 2021 în cadrul Autorității Naționale de Integritate a fost înregistrată sesizarea nr. 10278, care la 29 octombrie 2021, în conformitate cu prevederile art. 30 din Legea nr.132/2016 *cu privire la Autoritatea Națională de Integritate*, a fost repartizată aleatoriu prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor.

La 29 noiembrie 2021, conform procesului verbal de inițiere a controlului, în temeiul prevederilor art. 31 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în privința dnei Terzi Galina, primar al comunei Budăi, raionul Taraclia, a fost inițiat controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese.

La 29 decembrie 2021, în legătură cu suspendarea din funcție a inspectorului de integritate care a inițiat controlul, dosarul de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese a fost repartizat aleatoriu prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor către inspectorul de integritate Alexandru Stavinschi.

Prin scrisoarea nr. 04-15/7127 din 03 decembrie 2021, recepționată la 07 decembrie 2021, dl Terzi Galina a fost informată despre inițierea în privința sa a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese și despre drepturile prevăzute la art. 32 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Conform informațiilor publice amplasate pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată (https://jch.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/928c7e8e-2ec1-44de-bf12-2844b59a086d), s-a constatat că dl Terzi Galina exercită mandatul de primar al comunei Budăi, raionul Taraclia, validat prin hotărârea Judecătorei Cahul din 30 octombrie 2019 precum și în urma alegerilor locale generale din 14 iunie 2015.

Conform art. 37, alin. (4) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, *controlul nu poate fi inițiat în cazul în care de la admiterea conflictului de interese sau de la apariția stării de incompatibilitate, de restricție sau de limitare au trecut mai mult de trei ani.*

Potrivit materialelor anexate la răspunsul primăriei comunei Budăi, raionul Taraclia, înregistrat în cadrul Autorității la 23 decembrie 2021 cu nr. 12460, s-a constatat că în perioada de trei ani până la inițierea controlului, dna Terzi Galina exercitând mandatul de primar al comunei Budăi, raionul Taraclia, a emis acte administrative și a încheiat direct acte juridice care vizează persoana apropiată – fiica [REDACTED], după cum urmează:

- Acord adițional nr. 1 din 01 aprilie 2019 la contractul individual de muncă nr. 5 din 17 septembrie 2018 încheiat între primăria comunei Budăi în persoana primarului Terzi Galina și dna [REDACTED].
- Dispoziția Primăriei Budăi nr. 51 – i din 01 aprilie 2019 cu privire la angajarea prin cumul a dnei [REDACTED] în funcția de operator de sunete din comuna Budăi.
- Dispoziția Primăriei Budăi nr. 68 – i din 18 iulie 2020 cu privire la acordarea dnei [REDACTED] concediu parțial plătit.

La 25 ianuarie 2022, prin scrisoarea nr. 04-11/428, recepționată la 31 ianuarie 2022, dl Terzi Galina a fost invitat la sediul Autorității Naționale de Integritate, să prezinte punctul de vedere asupra eventualei încălcări a regimului juridic privind conflictele de interese, și la 14 februarie 2020, în cadrul Autorității cu nr. 1082 a fost înregistrat punctul de vedere a dnei Terzi Galina, în care a indicat *”mult timp nu au fost și nici nu sunt doritori de a activa în funcțiile vacante a subdiviziunilor primăriei (aceste funcții sunt și șef al căminului cultural, asistent medical, educator, etc.), iar acei care se angajează pe câteva luni, nu au suficiente cunoștințe pentru înlocuirea funcțiilor vacante (de obicei sunt studii medii și în rare cazuri studii medii de o altă specialitate), angajăm pe toți, dar calitatea lucrului desigur are de suferit. Luând în considerație că fiica a obținut studii superioare și s-a căsătorit în localitate, a fost angajată la una din funcțiile vacante și anume funcția de bibliotecar. Nu a urmărit scopuri ilegale. Ca orice conducător, a căutat soluții din situațiile create, încearcă să organizeze toate tipurile de activități. Cu îndeplinirea tabelului de pontaj a activității fiicei se ocupa secretarul consiliului, iar verificarea activității o îndeplinea centrul raional de cultură, unde fiica transmitea toate planurile și rezultatele activității. Ei nu au avut pretenții la activitatea fiicei și au caracterizat-o doar pozitiv. Pentru munca efectuată, fiica a primit doar salariul prevăzut de lege. În rezultatul inspecției financiare, nu au fost depistate careva încălcări referitor la achitarea plăților salariale fiicei sale. Rezultă că chiar dacă ea are studii superioare și dorește să activeze în pofida multor funcții vacante, ea nu o poate face din motiv că mama e primar? Ea (Terzi Galina) nu o poate întreține și consideră că ea (fiica) trebuie să lucreze și să aducă beneficii familiei, comunei și statului. Mai ales că funcții vacante în comună sunt. Tinerii care finisează gimnaziul în comună nu mai revin, toți sunt plecați în străinătate și cu mortalitatea de 18-20 persoane în an și un nou-născut cine v-a activa? Când v-or fi ocupate toate funcțiile vacante în subdiviziunile primăriei? Cred că nici o dată, cu atât mai mult în astfel de comune mici ca a noastră – 500 de locuitori și toată grădinița – 19 copii. Fiica a plecat în luna februarie 2020 în concediu medical, ulterior în concediu pentru îngrijirea copilului până la 3 ani. Ea nu activează deja 2 ani și dacă nu v-a pleca în concediu pentru îngrijirea a celui de-a doilea copil, urmează să revină la muncă în luna mai 2023. Nu caută scuze, dorește doar să menționeze că nu a avut intenții rele, ea (Terzi Galina) doar caută orice soluții la problemele apărute în localitate. În declarațiile de avere și interese personale a indicat și fiica în perioada când locuia la ea, nu ascundea și nu ascunde informația. În 2019 - 2020 a fost supusă verificării de către CNA și inspecția financiară care nu au depistat careva încălcări în calitate de persoană cu funcție de demnitate publică. Nu dorește să creadă că cea mai gravă încălcare este impunerea fiicei să activeze pentru bunăstarea localității”*

În urma examinării în ansamblu a tuturor circumstanțelor de fapt constatate în baza materialelor acumulate, conform principiului pertinentei, concludenței, utilității și veridicității acestora, inspectorul de integritate concluzionează că dna Terzi Galina, exercitând mandatul de primar al comunei Budăi, raionul Taraclia, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin neinformarea în conformitate cu art. 12, alin. (7) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, în termen de 3 zile de la data constatării, în scris, Autoritatea Națională de Integritate despre conflictul de interese real în care se află și nesoluționarea în conformitate cu art. 14, alin. (3) și (4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, a conflictului de interese real, prin emiterea actelor administrative și încheierea directă a actelor juridice, care vizează persoana apropiată fiica [REDACTED].

Potrivit anexei din Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, *primarul este o persoană cu funcție de demnitate publică.*

În conformitate cu prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, dl Terzi Galina, deținând o funcție de demnitate publică prevăzută în

anexa la Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, *este subiect al declarării averii și intereselor personale.*

Potrivit art. 2, din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, conflict de interese reprezintă situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;

interes personal este orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale;

persoană apropiată este soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră);

Conform art. 12, alin. (3) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sânt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

În conformitate cu art. 12, alin. (7) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, dl Terzi Galina, exercitând mandatul de primar al comunei Budăi, raionul Taraclia, era obligat să informeze Autoritatea Națională de Integritate imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află și să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică până la soluționarea conflictului de interese.

În cadrul controlului, conform registrului de stat al populației, s-a constatat relația de părinte – copil a dnei Terzi Galina cu dna [REDACTAT], în sensul noțiunii prevăzute la art. 2 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale.

Conform informațiilor din sistemul de management a documentelor electronice "E-Management" al Autorității Naționale de Integritate precum și a registrului declarațiilor privind conflictele de interese a Autorității Naționale de Integritate, dl Terzi Galina, primar al comunei Budăi, raionul Taraclia, nu a depus declarația despre conflictul de interese.

În conformitate cu art. 12, alin. (10) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).

Potrivit art. 14, alin. (2) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, soluționarea unui conflict de interese real se face prin examinarea situației de conflict și prin determinarea și aplicarea opțiunii pentru soluționarea conflictului. Conflictul de interese real se soluționează de către subiectul declarării, conducătorul organizației publice, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz.

Conform art. 14, alin. (3) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, până la soluționarea conflictului de interese real, subiectului declarării, în persoana dnei Terzi Galina, îi este interzisă întreprinderea oricărei acțiuni pe cauza dată, cu excepția abținerii.

Totodată, potrivit art. 10 alin. 1) din Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local, alesul local este dator să fie demn de încrederea alegătorilor, să contribuie prin exemplu personal la

consolidarea autorității administrației publice locale pe care o reprezintă, onorarea obligațiilor civice, asigurarea ordinii publice și la respectarea legislației.

La fel, exercitând o funcție de demnitate publică, dl Terzi Galina, era obligat să respecte și prevederile art. 4 și art. 5¹ din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică care prevăd: *exercitarea funcției de demnitate publică se bazează pe principiile legalității, liberului consimțământ, transparenței, exemplului personal, responsabilității și al loialității. Persoanele cu funcții de demnitate publică au obligația să respecte prevederile art. 7 alin. (2) lit. a), b) și d) din Legea nr.325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale.*

Potrivit art. 7 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, *agenții publici au obligația să cunoască și să respecte obligațiile ce le revin conform politicilor anticorupție naționale și sectoriale prevăzute la art. 5;*

Potrivit art. 5 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, *climatul de integritate instituțională se asigură prin aplicarea politicilor anticorupție naționale și sectoriale, precum și a cerințelor specifice de integritate profesională pentru activitatea agenților publici în cadrul entității publice. Se consideră politici anticorupție naționale și sectoriale care asigură climatul de integritate instituțională - regimul conflictului de interese.*

Astfel, prin nerespectarea politicilor anticorupție naționale și sectoriale care se referă la regimul juridic al conflictelor de interese, dl Terzi Galina, primar al comunei Budăi, raionul Taraclia nu a asigurat climatul de integritate instituțional și nu a exercitat atribuțiile de serviciu cu integritate profesională, prevăzute la art. 5 alin. (1) din Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale.

Luând în considerație cele expuse, inspectorul de integritate concluzionează că dna Terzi Galina, exercitând mandatul de primar al comunei Budăi, raionul Taraclia, a fost obligată, în conformitate cu art. art. 12, alin. (7) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, să informeze în scris Autoritatea Națională de Integritate, în termen de 3 zile de la data constatării despre conflictul de interese real în care se află și să soluționeze, în conformitate cu art. 14, alin. (3) și (4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, conflictului de interese real, prin abținerea de la emiterea actelor administrative și încheierea directă a actelor juridice, care vizează persoana apropiată – copilul [REDACTED].

Conform art. 38 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, *în urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care stabilește că persoana supusă controlului nu a declarat și nu a soluționat conflictul de interese sau a emis/adoptat un act administrativ, sau a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, sau a luat personal o decizie ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.*

Totodată, potrivit art. 39 alin. (1) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, *în cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese ori încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate:*

- a) încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și aplică sancțiunea contravențională.*
- b) după caz, emite un act de constatare în care solicită încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării și aplică pentru acesta interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.*

Conform art. 39 alin. (2) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, *inspectorul de integritate decide dacă dispune măsurile menționate la alin.(1) lit. b) în funcție de gradul de vinovăției al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul și durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public și de funcția publică deținută. La aprecierea faptului dacă sunt aduse daune interesului public se va ține cont în principal de caracterul sistematic sau unitar al abaterii, de numărul de persoane afectate, de mărimea prejudiciului material cauzat, de consecințele abaterii la nivel local, național sau internațional, de afectarea reputației autorității/instituției publice sau a bunei funcționări a acesteia, precum și de alte circumstanțe care ar afecta interesul public.*

În speța de control, inspectorul de integritate, având în vedere faptele admise de către dna Terzi Galina în corelație cu criteriile prevăzute la art. 39 alin. (2) din Legea nr. 132/2016 cu privire

la Autoritatea Națională de Integritate (*lipsa prejudiciului adus interesului public, caracterul unitar, lipsa comiterii unor abateri similare anterior, natura abaterii, funcția deținută*), nu va solicita încetarea mandatului subiectului declarării și nu va aplica interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.

Având în vedere cele constatate, în conformitate cu prevederile art. 19, 35-38 și 39 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, inspectorul de integritate,-

DECIDE:

1. Se constată că dl Terzi Galina, exercitând mandatul de primar al comunei Budăi, raionul Taraclia, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin:

- neinformarea în conformitate cu art. 12, alin. (7) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, în termen de 3 zile de la data constatării, în scris, Autoritatea Națională de Integritate despre conflictul de interese real în care se află;

nesoluționarea în conformitate cu art. 14, alin. (3) și (4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, a conflictului de interese real, prin emiterea actelor administrative și încheierea directă a actelor juridice, care persoana apropiată – fiica [REDACTED], după cum urmează:

- Acord adițional nr. 1 din 01 aprilie 2019 la contractul individual de muncă nr. 5 din 17 septembrie 2018 încheiat între primăria comunei Budăi în persoana primarului Terzi Galina și dna [REDACTED].
- Dispoziția Primăriei Budăi nr. 51 – i din 01 aprilie 2019 cu privire la angajarea prin cumul a dnei [REDACTED] în funcția de operator de sunete din comuna Budăi.
- Dispoziția Primăriei Budăi nr. 68 – i din 18 iulie 2020 cu privire la acordarea dnei [REDACTED] concediu parțial plătit.

2. Se aduce la cunoștința dnei Terzi Galina, actul de constatare și se informează despre dreptul de a-l contesta, în termen de 30 zile de la emitere la Curtea de Apel Chișinău.

**Inspector principal de integritate
al Inspectoratului de Integritate**

Alexandru STAVINSCHI